

змогу контролювати і спрямовувати владу в інший спосіб, ніж передача їй мандата. Не може бути живої демократії, якщо ці два аспекти не будуть ясно відокремлені та приведені кожний до своїх функцій [3, с. 262].

Користуючись своїми суверенними правами, громадяни постійно нарощували свої можливості участі та розширювали присутність у суспільному житті, відзначає П. Розанваллон. Вони вже більше не бажають задовольнятися періодичним вираженням своєї волі через виборчі урни. Тепер вони все більш активно користуються своїм правом нагляду і контролю, представляючи інтереси якоїсь меншини, або спільноти спільних інтересів, або якого-небудь поширеної громадської думки, щоб чинити тиск на тих, хто ними керує, і виражати свої очікування або невдоволення [4, с. 7].

Отже, у сучасних демократіях простежується тенденція з посилення ролі демократії участі. Цей процес у жодному разі не підриває принципи представницького правління, а цілком гармонічно доповнює його. Таким чином, окрім основних форм безпосередньої демократії (виборів і референдумів) все більшої ваги набувають інші форми демократії участі (мітинги, походи, демонстрації, тощо). Саме цю тенденцію засвідчили події 2004, 2013-2014 років в Україні.

Література

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rethinkingdemocracy.org.ua/Library/11_Rosanvallon.html.
2. Pierre Rosanvallon, Counter-Democracy. Politics in an Age of Distrust, Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
3. Розанваллон П. Демократична легітимність: безсторонність, рефлексивність, наближеність / П. Розанваллон; пер. з фр. Є. Т. Марічев. – К.: Києво-Могилянська академія, 2009. – С. 262.
4. Розанваллон П. Общество равных / П. Розанваллон; пер. с франц. яз. (Pierre Rosanvallon. La société des égaux. Editions du Seuil. – Paris, 2011) – М.: Московская школа гражданского просвещения, 2014. – С. 7.

УДК 340.342

Матвійчук О. В., к.е.н.,
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне, Україна

ВПЛИВ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ЯКІСТЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Адміністративно-територіальної реформа в Україні є важливим кроком до продуктивних змін у суспільстві, практичної реалізації європейських принципів та цінностей, без чого неможлива побудова

успішної, демократичної та правової держави. Органи місцевого самоврядування найбільше наближені до населення і здатні ефективно вирішувати болючі невідкладні питання, разом з тим маючи обмежені для цього ресурси. Отже, реорганізація системи місцевого самоврядування потребує значної уваги, детального обговорення і запровадження нових методів і стандартів в роботі.

Водночас, маємо відзначити, що серед найважливіших європейських принципів та пріоритетів особливу вагу мають: захист прав людини, поєднання місцевих і державних інтересів, охорона навколишнього середовища. Природно, що в контексті реформування місцевого самоврядування, зокрема практичної реалізації ідеї децентралізації, постає питання, наскільки забезпечуватиметься вирішення питань екологічного плану на місцевому рівні, рівні територіальних громад. Увага до означеної теми зумовлена тим фактом, що на сьогодні екологічна ситуація в Україні є кризовою. Як вказує український дослідник Володимир Борецько, впродовж останніх десятиліть суспільне виробництво України позначене низкою негативних екологічних чинників: знеліснення, опустелювання, деградація ґрунтів, брак водних ресурсів, дефіцит якісних продуктів харчування, глобальне потепління, кислотні дощі, озонові діри та радіаційне забруднення. «При цьому, всі ці процеси тісно переплітаються і взаємопов'язані та породжують екологічні кризи» [1, с. 323-324]. Основними ж причинами що призвели до незадовільного стану можна назвати:

- застарілі технології виробництва та обладнання;
- висока енергомісткість та матеріаломісткість;
- несприятлива структура промислового виробництва з високою концентрацією екологічно небезпечних виробництв;
- відсутність ефективних очисних споруд, оборотних систем водозабезпечення;
- відсутність належного правового та економічного механізмів, які стимулювали б розвиток екологічно безпечних технологій та природоохоронних систем;
- збільшення поточних витрат при експлуатації природоохоронних систем;
- відсутність належного контролю за охороною довкілля.

Зважаючи на вище означене нині об'єктом спеціальної уваги, серед іншого, має стати реформування місцевого самоврядування, а предметом досліджень вплив реформування місцевого самоврядування на можливості місцевого самоврядування (способи, засоби та методи) реалізації природоохоронної функції.

Принагідно згадаємо, що Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачає згідно ст. 33 виконання повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного

середовища, а саме власні (самоврядні) повноваження, та делеговані щодо здійснення контролю за додержанням земельного та природоохоронного законодавства тощо. Напевно усі ці питання можна ефективно вирішувати за допомогою органів місцевого самоврядування, за наявності джерел фінансування [2].

Зміни, що до податкового законодавства внесені Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» [3] покликані суттєво змінити ситуацію з розподілом податків, зборів та обов'язкових платежів між державним і місцевим бюджетом, у тому числі екологічного податку. Вважаємо, що ухвалення цього закону дозволить ефективно функціонувати державному та місцевим фондам охорони навколишнього природного середовища, а головне, забезпечити їх наповнення та дасть можливість фінансувати природоохоронну діяльність за рахунок стабільного джерела – екологічного податку.

У 2015 р. кошти від сплати екологічного податку зараховувались не до спеціальних фондів відповідних бюджетів, а до загальних фондів, напрями використання цих фондів були практично не обмежені. Звісно, це не сприяло формуванню економічного механізму природокористування. Зміни в статті 47 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [4] передбачають що кошти місцевих і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватися тільки для фінансового забезпечення здійснення природоохоронних заходів з відповідним переліком. Зважаючи на вище означене, нині актуальним постає питання ефективного використання коштів місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища для реалізації першочергових природоохоронних заходів на місцях, що в свою чергу має стати економічною основою організації охорони навколишнього природного середовища в інтересах громад.

Література

1. Борецько В. І. Цикли, кризи та проблеми розвитку: монографія / В. І. Борецько – Рівне: НУВГП, 2012. – 393 с.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
3. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28 грудня 2014 р. № 79-VIII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/79-19>
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>